

Kölelik ve Sömürge Sonrası Ülkelerin
**Sosyal Bilgiler ve
Tarih Programları**

Cilt 1: Afrika, Orta Amerika, Asya

Çeviri Editörü: Hüseyin KÖKSAL

Çeviri Editörü: Prof. Dr. Hüseyin KÖKSAL

**Kölelik ve Sömürge Sonrası Ülkelerin
SOSYAL BİLGİLER VE TARİH PROGRAMLARI
Cilt I : Afrika, Orta Amerika, Asya**

ISBN 978-625-6764-60-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Psikolojide “parlayan nesne sendromu” adı altında bir rahatsızlık tanımlanır. Dikkatin sürekli olarak parlayan, öne çıkarılan nesnelere odaklanmasıyla ilgili bir sendrom bu. Tarih kimi zaman parlayan nesnelere gösterisine dönüştürülür ve geçmişin bazı kısımları karartılıp odaktan uzaklaştırılır. Özellikle Afrika ve Amerika tarihinde birçok olay ve olgu yok sayılır. Bilgi hakikate hizmet etmekten ziyade üretilmiş verilere indirgenir. Veriler “Avrupa merkezli” veya “batı merkezli” bir lensten sunulur.

Birçok ülke, ülke konumunda algılanmaz; onların bir kimliğe ihtiyaçlarının olmadığı “varsayılan” hükümdedir. Bu yüzden bağımsızlık, özgürlük, vatan gibi kelimeler böyle ülkelerin kavram dünyasında çarpıtılmış olarak yer alır. Dünyanın bu karartılmış bölgelerindeki ülkelerin kendileri olabilmeleri onların tarih, kültür ve eğitim alanlarında özlerine dönmeleriyle mümkündür.

Dünyada yayınlanan akademik yayınlarda etnosentrik bir bakış açısıyla sunulan araştırma içeriklerini artık başka bir gözle değerlendirmek gerekiyor. Ne var ki alışkanlıklar buna çok izin vermiyor. Bu alışkanlıkları kırarak Dünyada özellikle “az gelişmiş” diye kötü niyetle sınıflanan ülkeler hakkındaki bilinmezliği ve önyargıları kırmakta yarar var. Onların eğitim programlarının bilinmesi, tarihlerinin kendi zihin dünyaları açısından ortaya konulması hayati bir önem taşıyor. Sadece ortaya konulması değil, bunların tüm dünyanın ortak araştırma sahasına sunulması icap ediyor.

Elinizdeki bu kitap son derece cesurca bir girişimle önyargıların kırılmasına hizmet eden akademik bir vaziyet alışı temsil ediyor. Afrika, Orta Amerika ve Asya’da seçilmiş 22 ülkenin Sosyal Bilgiler ve Tarih Programlarının çevirisini içeren bu yayın aynı zamanda karşılaştırmalı müfredat çalışmaları için de zemin hazırlıyor. Bu kitabı sadece bir öğretim programları çalışması olarak değil, aynı zamanda bu ülkelerdeki insanlara karşı bir ödevimiz olarak görmek mümkün. Seslerine ses olmak, etkileşimin önünü açmak ve buradan hareketle kendi müfredatlarımızla tanıştırma fırsatı sağlamak söz konusu. Kitapta yer alan içeriklerde farklı ülkelerin son derece yetkin program örnekleri yer alıyor. Bizim için de numune teşkil eden bu örneklerin tartışılması eğitim dünyamıza zenginlik katacaktır.

Emeği geçen tüm akademisyenlere gönülden teşekkür eder, devamı niteliğindeki çalışmaların yeni kitaplarda, tezlerde ve makalelerde yer almasını temenni ederim.

Prof. Dr. Ziya SELÇUK

SUNUŞ

Yaklaşık yirmi yıl önce, küreselleşmenin adımlarıyla ilk defa tanışırken, sıkça “dünya küçülüyor” tabirini kullanıyorduk. Bu dönemde, teknolojinin hızla ilerlemesi ve iletişimin sınırsızlaşması, bize dünyayı parmaklarımızın ucunda hissettiriyordu. Ancak gerçekte, dünya asla küçülmedi. Sadece algıladığımız ve odaklandığımız kısımlar değişti. Bazı bölge ve kültürler, medyanın ve popüler kültürün etkisiyle ön plana çıkarken, bazıları gözlerimizin uzağında kalmaya devam etti.

Ancak zamanla, küresel merak ve anlayışımızın kapsamı genişledi. Artık dünya, sadece büyük metropoller veya popüler tatil bölgelerinden ibaret değil. Her bir köşesi, kendi içinde zengin tarihlere, kültürlere ve bilgeliklere ev sahipliği yapıyor.

Çalışma, genellikle gözden kaçırdığımız bölgeleri, yani Afrika, Latin Amerika ve Asya'yı mercek altına alıyor. Bu bölgelerden özenle seçilmiş ülkelerin Sosyal Bilgiler ve Tarih dersi öğretim programları, tarihi olaylara ve sosyal konulara yaklaşımlarıyla sadece bilginin derinliğini değil, aynı zamanda ileriye dönük vizyonlarını da yansıtıyor. Öğretim programları birçok yerel ve küresel meseleyi, genellikle batı merkezli yaklaşımların dışında, kendi kültürel ve tarihsel bağlamlarında ele alıyor.

Eser eğitim ve sosyal bilimler alanındaki uzmanlara, küresel eğitim programları hakkında daha geniş ve çeşitli bir bakış açısı sunmayı hedefliyor. Çalışmada emeği geçenleri önemli ve değerli katkılarından dolayı yüreктen tebrik ediyorum.

Prof. Dr. Mustafa SAFRAN

ÇEVİRİ EDITÖRÜNÜN NOTU

Elinizdeki eser, Afrika, Orta Amerika ve Asya'dan 22 dikkatle seçilmiş ülkenin Sosyal Bilgiler ve Tarih dersi öğretim programlarının çevirilerini içermektedir. Bu benzersiz derlemenin oluşturulmasının arkasındaki sebepler oldukça önemlidir:

Türkiye eğitim alanında batının dışında kalan ülkelere dair kapsamlı bir veri setine sahip değil. Bu, çoğunlukla ABD ve Avrupa eğitim sistemlerine odaklanmamıza neden oluyor. Ancak dünyanın dört bir yanında kendi gerçekleriyle yüzleşen, bu gerçeklikleri değiştirmek ya da onlarla büyümek isteyen birçok ülke bulunmaktadır. Bu ülkelerin eğitim yaklaşımları, bize farklı bir perspektif sunarak kendi eğitim sistemimiz ve dünya hakkındaki bakış açımızı zenginleştirebilir. İncelenen ülkeler, tarihsel süreçlerinde bağımsızlık, kölelik, sömürgecilik gibi deneyimlere sahip. Bu deneyimler, onların özgürlük, çatışma çözümü, çok kültürlülük gibi konulara farklı bir bakış açısı getirmelerine yol açıyor.

Çalışmamızda Sahra altı Afrika'dan 16, Orta Amerika'dan dört ve Asya'dan iki ülke öne çıkıyor. Afrika'da, sömürge ve kölelik geçmişi nedeniyle günümüzde bu geçmişin izlerini taşıyan ülkeler öncelikli olarak seçildi. Orta Amerika ve Asya'dan seçilen ülkelerde ise, tarihleri boyunca yaşadıkları sömürgecilik ve sosyo-ekonomik gelişimleri dikkate alındı.

Bu çeviri çalışması, Svahilice, Somalice, Portekizce, Fransızca ve İngilizce dillerinden titizlikle yapıldı. Çeviri sürecinde, özellikle daha az bilinen dillere dair doğruluğu teyit etmek için çapraz çeviriler ve uzman çevirmen gruplarının katkılarıyla kontroller gerçekleştirildi. Öğretim programlarına dair çevirilerde, bazılarının sadece kazanımlarına yer verildi. Bu seçimin nedenleri arasında bazı programlara tam erişim sağlanamaması, çeviri sürecinde karşılaşılan zorluklar ve programların içeriğinin özgün olmaması bulunmaktadır. Ancak, yaklaşımı özgün ve ilham verici olan programların tamamı çevrilerek kitapta yer buldu.

Prof. Dr. Hüseyin KÖKSAL

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Sunuş.....	iv
Çeviri Editörünün Notu.....	v

1. BÖLÜM AFRİKA

1.1. Bölüm: Güney Afrika Cumhuriyeti.....	3
<i>Çeviren: Dr. Elif Büşra UZUN, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0001-9447-6664	
1.2. Bölüm: Kenya Cumhuriyeti	43
<i>Çeviren: Gözde BEZİRGAN, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0001-6787-0375	
1.3. Bölüm: Namibya Cumhuriyeti	81
<i>Çeviren: Nisa Selin DURSUN, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0002-4468-3144	
1.4. Bölüm: Angola Cumhuriyeti.....	107
<i>Çeviren: İrem GÜNAL, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0002-7441-1246	
1.5. Bölüm: Gana Cumhuriyeti	129
<i>Çeviren: Dr. Sadettin ERBAŞ, Gazi Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0002-5150-9216	
1.6. Bölüm: Demokratik Kongo Cumhuriyeti	163
<i>Çeviren: Ebru ERGÜL, Selçuk Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0002-0298-7035	
1.7. Bölüm: Kamerun Cumhuriyeti	189
<i>Çeviren: Dr. Yakup IŞIKER, Mardin Artuklu Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0003-3493-0620	
1.8. Bölüm: Lesoto Krallığı	205
<i>Çevirenler: Ülkü ÇOBAN SURAL, Gazi Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0002-9766-2443	
<i>Ecem ÇELİKKOL, Gazi Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0001-6629-0854	

- 1.9. Bölüm: Mozambik Cumhuriyeti** 261
Çeviren: Feyza ÇAVUŞOĞLU, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7552-5459
- 1.10. Bölüm: Nijer Cumhuriyeti** 275
Çeviren: Yasemin SÖNMEZ GÜMÜŞHAN, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2148-0122
- 1.11. Bölüm: Ruanda Cumhuriyeti** 291
Çeviren: İsa BOZ, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1354-4392
- 1.12. Bölüm: Zimbabve Cumhuriyeti** 319
Çeviren: İsa BOZ, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1354-4392
- 1.13. Bölüm: Liberya Cumhuriyeti**..... 359
Çevirenler: Dilara AKYAR YAĞDIRAN, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7935-3789
Pati VASHAKMADZE, International Maarif Schools Georgia
ORCID No: 0000-0002-3592-1219
- 1.14. Bölüm: Somali Federal Cumhuriyeti** 381
Çeviren: E. Rabia GÖKASLAN ZOR, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0009-0001-5093-1773
- 1.15. Bölüm: Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti** 403
Çeviren: Gökhan DAYAN, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4883-0639
- 1.16. Bölüm: Uganda Cumhuriyeti** 423
Çeviren: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa EROL, Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1675-7070

2. BÖLÜM LATİN AMERİKA

- 2.1. Bölüm: Belize** 461
Çeviren: Fatma YALÇINKAYA BİLGİN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-1531-1683
- 2.2. Bölüm: Jamaika**..... 479
Çeviren: Nesibe DENİZ TEKİN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-8267-5196
- 2.3. Bölüm: Barbados Cumhuriyeti** 495
Çeviren: Hande ÇAKMAK, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3070-9446

3. BÖLÜM ASYA

- 3.1. Bölüm: Hindistan Cumhuriyeti** 525
Çeviren: Dr. Hakan BAYIRLI, Afyon Kocatepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8415-5418
- 3.2. Bölüm: Yeni Zelanda**..... 545
Çeviren: İsmail YAŞARTÜRK, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5378-4150
- 3.3. Bölüm: Bağımsız Papua Yeni Gine Devleti** 555
Çeviren: Doç. Dr. Turgay ÖNTAŞ, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2258-0862
- Çeviri Editörü ve Çevirenler Hakkında** 581

1. BÖLÜM

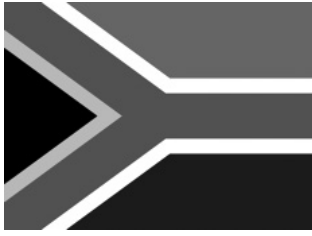
AFRİKA

1.1. BÖLÜM

GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ

Çeviren: Dr. Elif Büşra UZUN, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9447-6664

Güney Afrika Cumhuriyeti Bayrağı¹: 1994'te Apartheid yönetiminin sona ermesiyle bayrak, ülkenin bütün unsurlarını temsil etmesi amacıyla yeniden tasarlandı ve aynı yıl kabul edildi. Solda 'V' şeklinde başlayan ve kanadın dış kenarına doğru tek bir yatay bant halinde akan bayrağın merkezi tasarımı, Güney Afrika toplumundaki çeşitli unsurların bir araya gelerek yolu ileriye götürmesi olarak yorumlanabilir. Yakınlık ve birlik teması, Güney Afrika Arması'nın "Çeşitlilikte Birlik" sloganını ifade eder.

Güney Afrika Cumhuriyeti Milli Nişanı (Arması)²: 2000 yılında kabul edildi. Ülkeyi en yüksek düzeyde temsil eden semboldür. İki yandaki buğday başakları bereketi, fildişleri bilgelik ve toleransı, sekreter kuşu büyümeyi ve hızı temsil eder. En üstte doğan güneş, yeniden doğuşu simgeler. İnsan figürleri, Afrika Kaya sanatının en eski bulgusu olan Linton bulgularından esinlenilerek çizilmiştir; hem insanlığın en eski ataları olan Khoisan'ları hem de birlik ve beraberliği temsil eder.

Güney Afrika Cumhuriyeti Milli Marşı³:1921 yılında bestelenen marş, milli marş olarak kullanılmış ama 1954'de resmen Milli Marş statüsüne alınmıştır.

"Tanrı Afrika'yı kutsasın, şanını yükseltsin
Dualarımızı işitsin, Tanrı bizi, çocuklarımızı korusun
Tanrım, Senden ulusumuzu korumanı,
Müdahale etmeni ve tüm çatışmaları bitirmeni,
Onu korumanı, ulusumuzu,
Güney Afrika ulusunu, Güney Afrika'yı korumanı istiyoruz
Göklerimizin mavisinden,
Denizlerimizin derinliklerinden,
Sonsuz dağlarımızın üzerinden,
Yankılanan kayalıkların yankılandığı"

İklim, Coğrafya, Ekonomi, Nüfus⁴: 471.000 km² yüzölçümüne sahiptir. Topraklarının kuzey kısımlarında çöl etkileri, orta kısımlarında ekvatorial etki ve en güneyde okyanus etkisi görülür. Son derece zengin bir bitki ve hayvan varlığına sahiptir. Bu varlık Milli Parklarla korunur ve turizm geliri sağlar. Kruger Milli Parkı gibi. Bununla birlikte özellikle 19. Yüzyılda doğal varlıklarının büyük çoğunluğunu kaybetti. Yaklaşık 60 milyonu bulan nüfusun çoğunluğu Afrika kökenlidir. Beyaz nüfus yaklaşık %10'dur. Diğerleri ise farklı Afrikalı etnik kökenlere sahip insanlardır. Son 20 yılda nüfusa yaklaşık 5 milyon göçmen eklenmiştir. Ülkenin 11 resmi dili vardır. Bu durumun ilginç sonuçları görülür örneğin Güney Afrika'nın, konuşulan bütün dillerde bir resmi (10 tane) adı vardır. Ekonomisi ülkenin çok zengin altın ve elmas rezervlerinin işlenmesine, tarıma ve turizme dayalıdır.

Tarihçe⁵: Dünyadaki en eski insan izleri bulunan arkeolojik alanlara sahiptir. İnsan izlerinin 170.000 yıl geriye gittiği biliniyor. Bununla birlikte ilk yerleşim, Bantu'ların demirci ve tarımcılar olarak bölgeye gelmeleriyle birlikte görülür. Avrulalılarla ilk karşılaşma Portekizlilerle, 15. Yüzyılda yaşandı. Portekizliler ticari ve askeri üsler kurarak özellikle baharat ticareti için bölgeden yararlandılar. 17. Yüzyılda İngiliz ve Hollandalılar Portekiz etkisini kırarak bölgede faaliyet göstermeye başladılar. Bölgeye ilk Hollandalılar yerleştiler. 1652 yılında ilk yerleşim, bugünkü Cape Town şehrinin olduğu yere Hollanda Doğu Hindistan şirketi tarafından yapıldı. Hollandalılar, plantasyonlarda çalıştırılmak üzere, Asya'dan, Orta ve Doğu Afrika'dan köleler getirdiler ve çiftçilik yapmaya başladılar. Bu insanlar Boer'ler olarak bilinir. Ardından topraklarını Afrika içlerine yaymaya başladılar. Bu durum bölge yerli insanları olan Khoisan'larla aralarında sürekli çatışmaların yaşanmasına yol açtı. İngilizler 1795'de Batı Afrika'daki Fransız kolonizasyonunun Güneye kadar yayılmasını önlemek için Cape Town'u işgal ettiler ve Boer'leri yukarılara sürdüler. 1860'lı yıllarda bölgenin çok zengin altın ve elmas rezervleri keşfedildi. Rezervlere sahip olmak isteyen İngilizler ile bölgenin yerli halkları arasında büyük savaşlar yaşandı. 1876 yılında İngilizler yerli kabilelerden olan Pendi'lere yenilince daha büyük güçlerle yeniden saldırdılar. Şiddetli savaşların ardından Boerleri ve yerli halkları içlere iten İngilizler bölgeyi tamamen ilhak ettiler. Bununla birlikte Boerlerle savaşlar sürdü. 1900'lü yıllarda Güney Afrika bağımsız bir birlik olmak için faaliyetlerde bulundu. 1910'da Güney Afrika Birliği kuruldu. 1948'de zaten uygulamada olan İrkçi rejim resmileşti ve Aprtheid adıyla uygulandı. 1994'te bu ırkçı rejim sona erdi.

Program: 2011 yılından beri yürürlükte. İngilizceden çevrilmiştir.

1. SOSYAL BİLİMLERE GİRİŞ

1.1. Sosyal Bilimler Nedir?

Sosyal Bilimler dersi Tarih ve Coğrafyadan oluşmaktadır. Hem Tarih hem de Coğrafya, öğretim yılının her döneminde öğretilmeli ve değerlendirilmelidir. İki disiplin ayrı tutulsa da, bu müfredat her birinde özetlenen bilgiyi (içerik, beceriler ve kavramlar) bütünleştirmek üzere tasarlanmıştır.

Tarih ve Coğrafya için birer not olmak üzere her ders için değerlendirme notları okul karnelerinde ayrı ayrı gösterilmelidir - Daha sonra Sosyal Bilimler için ortalama bir puan vermek için toplanmalı ve ikiye bölünmelidir.

Bu Sosyal Bilimler müfredatı, öğrencilerin kendi dünyalarına taze, eleştirel gözlerle bakmaları için fırsatlar sunmayı ve belki de daha da önemlisi, öğrencileri günlük gerçekliklerinin ötesinde bir dünyayla tanıştırmayı amaçlamaktadır. Okullar, öğrencilere başka türlü erişemeyecekleri bilgileri sağlayan özel yerler olmalıdır.

4 <https://islamansiklopedisi.org.tr/guney-afrika-cumhuriyeti>

5 <https://islamansiklopedisi.org.tr/guney-afrika-cumhuriyeti>